

A SPELEOLÓGUS KÖNYVESPOLCA

G. Hunt—R. R. Stitt:

Cave getting (A barlangok lezárása)

National Speleological Society, Huntsville,
Alabama (USA), 2. kiadás, 1981

Ez az első olyan mű, amely e hazánkban is sokat vitatott kérdést minden vonatkozásában összefoglalja, egyben megvalósítható műszaki megoldásokat ismertet.

Az első fejezet a lezárás általános szükségességét vizsgálja a *mikor-miért-hogyan?* egységét szem előtt tartva. Részletesen kitér a lezárás helyének megfelelő megválasztására, a lezárás jellegének megítélésére, a költségkihatásokra, a konstrukció megválasztására és a majdani belépés ellenőrzésére. A fejezet végén összefoglalja azokat a szempontokat és kérdéseket, amelyeket egy barlang lezárása előtt mérlegelni, ill. eldönteni kell:

- Mi a lezárás célja? Valóban szükséges-e?
- Ki fogja felügyelni a lezárást — a földtulajdonos, speciális szervezet?
- Ki fogja engedélyezni a belépést a lezárást követően?
- Ki fedezi a lezárás — a szerkezet és a szerelés — költségeit?
- Ki lesz felelős a szerkezetért és a szerelésért?
- Melyik a legmegfelelőbb hely a lezárásra?
- Melyik a szükségleteknek és követelményeknek legjobban megfelelő terv?

- Magas színvonalú terv és dokumentáció.
- Előzetes intézkedések: anyagvásárlás, előregyártás, helyszínre szállítás stb.
- Időszerű intézkedések: vezető személye, időszükséglet, létszámszükséglet, speciális jártasság igénye, egyedi szerkezetek.
- A helyszín munka utáni rendbetétele.
- Karbantartás és felügyelet.
- A belépés engedélyezése folyamatosságának biztosítása.

A második fejezet lezárási terveket ismertet, az alábbi fő típusok szerinti bontásban:

- a bejutást megakadályozó elkerítések, elzárások;
- láncból készült lezárások;
- hordó vagy hengerszerű lezárások;
- elfalazások, falszerű lezárások;
- függőleges üregek lezárása (átmérőtől függő változatok);
- víznyelők, vízbelépési helyek lezárása.

Az alapeseteken kívül megoldási változatokat is közread, részletes műszaki rajzok, beépítési vázlatok és zármegoldások ismertetésével.

A harmadik fejezet további, a lezárásokkal kapcsolatos technikai, biztonsági, karbantartási megfontolásokat összegez.

A negyedik fejezet a denevérek lakóhelyeül szolgáló barlangok védelmét biztosító speciális lezárások kialakításával foglalkozik, megvalósított példák bemutatásával.

Az ötödik fejezet a barlanglezárások környezeti hatásait és biológiai következményeit taglalja. A vizsgálati módszerek és eszközök ismertetése után a lezárások hatásai közül a levegő- és vízcirkuláció jellemzőinek változásait, a levegő- és falhőmérséklet összefüggéseit, valamint a biológiai következményeket elemzi, utóbbiak közül a denevérek életkörülményeinek változását emelve ki.

A füzet irodalomjegyzéke 97 hivatkozást tartalmaz, 13 fekete-fehér fotó és 37 ábra teszi szemléletessé az anyagot.

Ez az összefoglaló anyag útmutató lehet az oly sok vihart kavart barlang lezárási kérdésekben a barlangkutatók és a hivatásos környezetvédők számára egyaránt.

Szablyár Péter

A MAGYAR HIDROLÓGIAI TÁRSASÁG II. VÁNDORGYŰLÉSE

A Magyar Hidrológiai Társaság 1981. július 1—2-án Pécsen tartotta II. Országos Vándorgyűlését. A Hidrogeológia Szekcióban több előadás témája foglalkozott a karszttal. Az előadások anyaga külön kötetben jelent meg. (MHT II. Országos Vándorgyűlése, II. kötet, Hidrogeológia, Pécs, 1981. július 1—2. p. 164.) A 21 szakcikk közül kilencben több-kevesebb karsztra vonatkozó információ található.

R. L.

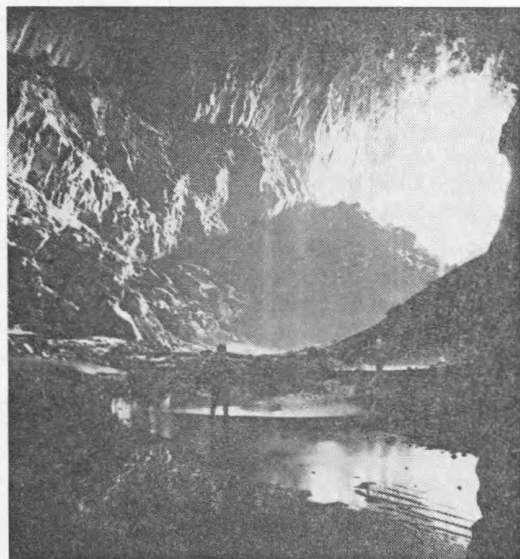
CAVES of MULU '80

A. J. Davis:

*Caves of MULU '80 (MULU '80 barlangjai)
The Royal Geographical Society, London, 1981*

A Borneó Ny-i partján fekvő Sarawak tartomány Gunong Mulu Nemzeti Parkjába 1961-ben vezették az első barlangkutató expedíciót, mely néhány barlang feltárását eredményezte.

1977—78-ban a Royal Geographical Society (RGS) nagyszabású expedíciót szervezett a területre, ennek során 14 barlangban 50 km hosszúságú járatot tártak fel.

A feltárt barlangok dokumentálásának befejezésére és újabb barlangok feltárására 1980-ban brit—maláj közös expedíciót szerveztek 31 fő részvételével. Az igen alaposan előkészített és megszervezett expedíció eredményessége minden várakozást felülmúlt: az 500 m-t meghaladó hosszúságú barlangok számát 21-re emelték, 50 160 m új járat feltárásával 100 225 m-re növelték az ismert járatok összhosszúságát.

A terület barlangóriásai rekordokat döntöttek: a Deer Cave-ben található a világ legnagyobb szelvényű barlangfolyosója (átlagmagassága meghaladja a 100 m-t, szélessége 100—160 m között változik, hosszúsága több, mint fél km), a Sarawak Chamber (Good Luck Cave) 12 millió m³-es térfogatával a világ legnagyobb barlangterme (hossza kb. 600 m, legnagyobb szélessége eléri az 500 m-t, magassága helyenként meghaladja a 150 m-t), a Clearwater Cave pedig 37 585 m-es összhosszúságával Délkelet-Ázsia leghosszabb barlangja. A legnagyobb függőleges kiterjedésű barlang a Good Luck Cave (423 m), legnagyobb mélységet a Solo képviseli (—259 m).

A területre hulló évi 10 000 mm csapadék, a sajátos földtani és éghajlati viszonyok különleges arculatot adnak a felszínnek és a barlangoknak egyaránt.

A kiadvány a négy fő tájegység barlangjainak ismertetésén (leírás, térképek, fotók) kívül összefoglalja a területen végzett geológiai, hidrológiai, felszíni és földalatti geomorfológiai, barlangi üledéktani, valamint biológiai kutatások eredményeit.

Rendkívül megnyerő az expedíció zárójelentésében az, hogy szinte kizárólag az eredmények ismertetésére szorítkozik, mellőzve az előkészítés és a technikai lebonyolítás jelentőségének aránytalan előtérbe helyezését.

27 fekete-fehér, 16 színes fotó, 16 ábra és térkép segít érzékeltetni a szokatlan méretű és jellegű üregek képződmény- és formagazdagságát.

Szablyár Péter

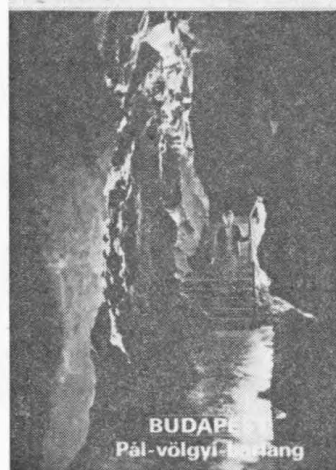
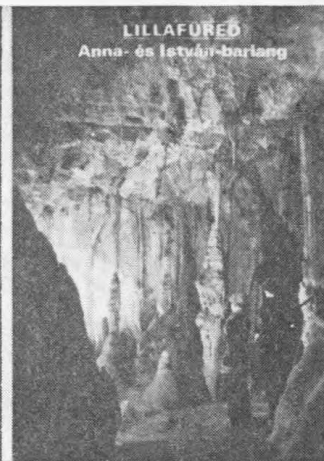
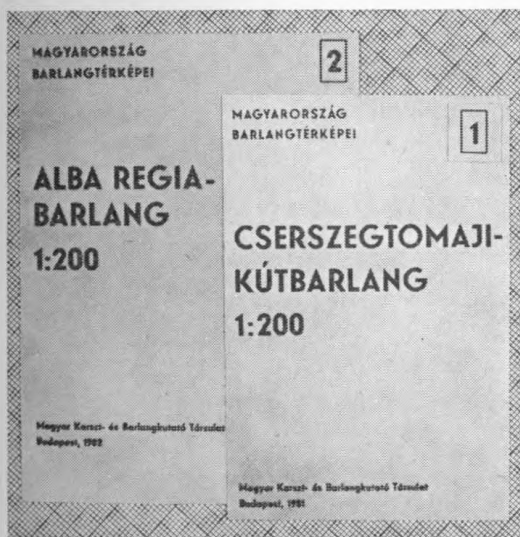
Barang Bibliográfiai Figyelő címmel először jelent meg önálló szakirodalmi tájékoztató füzet a Társulat gondozásában 1982 februárjában.

Tételesen ismerteti a Társulat könyvtárába 1981-ben beérkezett folyóiratok jegyzékét, 64 cikkreferátumot és 16 könyvismertetést tartalmaz.

A kiadvány célja a Társulathoz egyre növekvőbb mértékben beérkező szakirodalom figyelemfelkeltő ismertetése, egyelőre szakterületi bontás nélkül.

Megjelent a *Magyarország Barlangtérképei* sorozat 1. füzeté, a „Cserszegtomaji-kútbarlang”. Az atlasz formátumú kiadvány Hazslinszky Tamás főtítkár sorozatindító előszava után összefoglalja a barlang földrajzi helyzetére, megközelítésére, kutatástörténetére vonatkozó fő ismereteket. A barlang általános ismertetése a földtani, morfológiai, klimatológiai jellemzőkre is kitér. Röviden ismerteti a barlang

Lapunk szerkesztése közben már megjelent a „Magyarország Barlangtérképei” sorozat második száma is, az *Alba Regia-barlang*

A „Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára” sorozat barlangokkal foglalkozó füzetei.

térképezésének történetét, bemutatva a korábbi felmérések eredményeit. 1980–81-ben az Alba Regia Barlangkutató Csoport mérte fel a barlangot Kárpát József vezetésével. Az anyag második része ismerteti a felmérés végrehajtását, az alkalmazott koordinátarendszert, az 1965-ös és az 1981-es felmérések összehasonlítását és a barlang izotermikus térképével kapcsolatos elméleti és gyakorlati alapokat. A 8 db A4-es lapból álló térképen történő eligazodást (M=1:200) egy 1:1000 méretarányú áttekinthető lap teszi lehetővé. A mellékelt jelkulcs és az izotermikus térkép teszi teljessé a Kárpát József által szerkesztett atlaszt.

Sajnálatos módon — nyomdatechnikai okokból — a hossz-szelvények és keresztmetszeti ábrák kimaradtak az anyagból, erősen csökkentve a barlangtérkép információtartalmát.

Bízunk abban, hogy a sorozat tervezett füzeteinek kiadása nem sokat várhat magára!

Szablyár Péter

CONTENTS

STUDIES	REVIEW
<i>László Lénárt</i> : Contributions to the research of the travertine caves of Lillafüred	Some dates on history of speleology (<i>T. Hazslinszky</i>)
1	45
<i>József Szabó</i> : Data for the research of the catchment area of the Garadna spring	The deepest caves of the World
9	46
<i>Gábor Salamon</i> : Marten-occurrence in the Baradla Cave	A new system of carbide lamp (<i>L. Lukács</i>)
13	46
<i>Kinga Székely—Dr. György Szentes</i> : Geological and geomorphological study of the Mammoth Cave System	<i>News from Abroad, Press-Review</i>
15	8th International Speleological Congress (<i>Gy. Dénes</i>)
<i>Dr. Attila Kósa</i> : Gypsum caves of Bir al Ghanam (Libya)	International Conference in GDR (<i>K. Takács—Bolner</i>)
21	49
<i>Péter Szablyár</i> : Morphogenetics of Umm al Masabih Cave (Libya)	The Mayskaya Cave in the USSR (<i>F. Csepregy</i>)
27	53
<i>János Kubassek</i> : Karst-morphological observations in South and South-East Asia	<i>Results of Karst and Speleological Research in Hungary</i>
35	Cave explorations in Bakony Mountains (<i>J. Kárpát</i>)
<i>I. A. Pechorkin—V. N. Dubljanskyi (USSR)</i> : Karst and cave research in the Soviet Union	Tourism in the Hungarian Caves (<i>D. Balázs</i>)
41	56
	<i>Our Society's Life</i>
	63
	<i>In Memoriam</i>
	68
	<i>Book-Review</i>
	69

СОДЕРЖАНИЕ

ДОКЛАДЫ	ОБЗОР
<i>Ласло Ленарт</i> : К исследованию известково-турфных пещер района Лиллафюред	Международный симпозиум в Вене (<i>Т. Хазслински</i>)
1	45
<i>Йозеф Сабó</i> : Дополнения к исследованию водосборной территории источника Гарадна	Самая глубокая пещера мира
9	46
<i>Габор Шаламон</i> : Встречаемость куницы в пещере Барадла	Международный спелеологический конгресс (<i>Д. Денеш</i>)
13	49
<i>Кинга Секей—Д-р Дёрдь Сентеш</i> : Геологическое и геоморфологическое исследование маммутовых систем пещер	Майская пещера (<i>Ф. Чепреги</i>)
15	53
<i>Д-р Атила Коша</i> : Гипсовые пещеры Бир ал Ганам (Либия)	<i>Происшествия в отечественных карстовых и пещерных исследованиях</i>
21	Новые раскопки в горах Баконь (<i>Й. Карпат</i>)
<i>Петер Сабяр</i> : Морфогенетические исследования пещер Умм ал Масабих (Либия)	56
27	Посещаемость венгерских пещер туристами в 1980 г. (<i>Д. Балаж</i>)
<i>Янош Кубаштек</i> : Наблюдения по морфологии карстов в Южной и Юго-Восточной Азии	62
35	<i>Общественная жизнь</i>
<i>И. А. Печоркин—В. Н. Дублянский</i> : Спелеологические исследования в СССР	63
41	<i>В память</i>
	68
	<i>Книжная полка спелеолога</i>
	69

A szemközti oldalon: Fotomontázs a VIII. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus pillanatképeiből. — On the opposite side: Photomontage of the 8th International Speleological Congress. (Székely K.)

Fénykép a hátsó borítón: Szerkezeti törések mentén kialakult üregek az Umm al Masabih-gipszbarlangban (Borzák Péter felvétele) — Photo on the back cover: Well developed, joint oriented passage in the Umm al Masabih Cave, Libya (Photo P. Borzák)